

**MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

KATEDRA PEDAGOGIKY

Základy pedagogické metodologie

**Používání sociálních strategií učení cizím jazykům a pohled na
znalost a dovednosti v AJ na gymnáziu Tř. Kpt. Jaroše v Brně
(Zpráva z výzkumu)**

Zadala: **Mgr.Mgr. Kateřina Vlčková**

Vypracovali:	Lukáš Hruška	učo: 105479	studijní obor: OV – RJ
	Lenka Kašíková	učo: 104972	studijní obor: OV - RJ
	Kateřina Matrasová	učo: 105502	studijní obor: AJ - RJ
	Hana Panáčková	učo: 104206	studijní obor: OV – RJ

Ročník: **první**

Semestr: **jaro 2004**

Datum: **05-09/2004**

Obsah

Úvod.....	3
Metodologie.....	3
Popis administrace dotazníku a rozhovoru s učitelem.....	4
Výsledky: Používání sociálních strategie.....	5
Výsledky: Anglický jazyk	7
Závěry	8

1. Úvod

Tématem výzkumu byly strategie učení cizím jazykům. Zjednodušeně řečeno, v této zprávě jsme se zabývali různými otázkami týkajícími se strategií učení cizím jazykům.

Zajímali jsme se o to, jak se studenti třetích ročníků středních škol učí cizí jazyk. Zjišťovali jsme jaké jazyky se studenti učí, jak dlouho se studiu daných jazyků věnují, jaké byli jejich výsledky na vysvědčení. Zajímalo nás jak studenti sami hodnotí svoji celkovou znalost jazyka. Pokusili jsme se vysledovat jaký jazyk studenti preferují, proč jim je nejbližší a jak hodnotí svoje znalosti ve vztahu k ostatním spolužákům.

Téma - učení se cizím jazykům - považujeme za velmi aktuální, jelikož nároky společnosti na znalost cizích jazyků se neustále zvyšují. V dnešní době, trůfáme si říct, je znalost anglického jazyka téměř samozřejmostí a nutností. Doufáme, že nebudeme příliš troufalí, zmíníme-li se o tom, že mnohdy pro získání dobré pracovní pozice již jeden cizí jazyk nestačí.

Jako budoucí pedagogy cizích jazyků nás samozřejmě zajímalo, jak studenti přistupují ke svým vyučujícím, co si myslí o jejich způsobu vyučování a jestli je právě jejich kantor tím výborným, který také dokáže cizí jazyk výborně naučit, nebo jestli je kantorem velmi špatným.

Zajímavé je pozorovat, co studenty motivuje učit se ten či onen cizí jazyk. Někdo cítí potřebu být v jazyce úspěšným, někoho ten či onen jazyk prostě baví, někdo bere učení jako povinnost, aby dokončil studium, jiný má cíl maturitní zkoušku a někdo má přátele, kteří tím jazykem hovoří, jsou tací co se zajímají nejen o jazyk, ale i o kulturu a literaturu té dané země.

2. Metodologie

Výzkum jsme provedli metodou dotazníku. Dotazníky byli připraveny na listech formátu A4. Dotazník obsahoval 7 stěžejních částí, část A až část G. (Část A - paměťové strategie, část B – kognitivní strategie, část C – kompenzační strategie, část D – metakognitivní strategie, část E – afektivní strategie, část F – sociální strategie.) Studenti odpovídali na číselné stupnici od 1 až po 5 (1 – nikdy, téměř nikdy, 2 – občas, obvykle ne, 3 – někdy, půl na půl, 4 – často, obvykle ano, 5 – vždy, téměř vždy). Pokud se student neuměl k problému vyjádřit, nebo nevěděl, neznal odpověď, mohl pro tuto skutečnost použít písmene N.

Předtištěné listy dotazníku studenti třetích ročníků vyplňovali na **všeobecném gymnáziu Tř. kpt. Jaroše v Brně**. K dispozici jsme měli dvě třídy, **3.A a 3.D**. Výsledky vyplněných dotazníků byly přepsány do tabulky, která mimo jiné obsahovala název školy, pracoval-li s dotazníkem muž či žena, zda se jim jazyk líbí či naopak a tak dále.

Výzkum jsme provedli 28.května 2004 ve dvou vyučovacích hodinách a to od 10:00 do 12:00. Našeho výzkumu se zúčastnilo 51 studentů, z toho 15 dívek a 36 chlapců.

3. Popis administrace dotazníku a rozhovoru s učitelem o výuce CJ

Při zadávání dotazníků byla atmosféra ve třídě velmi dobrá. Studenti, i když byli bez „dozoru“ svých profesorů a zůstali s námi o samotě se chovali mile a dobře spolupracovali. Nemuseli jsme řešit žádné kázeňské problémy, ba naopak nás studenti brali jako jakousi autoritu. Vyplňování dotazníku se většinou snažili urychlit, aby měli volný čas. Větší problémy se při práci s dotazníky nevyskytly. Pouze uvedu jednu kuriozitu, která byla z výzkumu vyřazena a to, že student na dotaz jaký jazyk preferuje, uvedl temnou elfštinu.

Třidu vyučuje **Mgr. Ševčíková**, která nechtěla uvést rok narození nebo věk. Paní magistra má aprobaci na **anglický a německý jazyk**. Studovala na **Filozofické fakultě** angličtinu a němčinu, **překladařství a učitelství**. Byl to pětiletý studijní program. **Praxi** má **Mgr. Ševčíková 26let**. Učila na Obchodní Akademii a na Gymnáziu. Třidu učí již druhým rokem, **2.rok** a to 3 vyučovací hodiny týdně, **3hod/týden**. Profesorka nehodnotí třídu, názor neudává. Úroveň studentů hodnotí jako **velmi dobrou**. Na dotaz, jestli se studenti učí, jak by si přála uvádí **ano**. Paní profesorce se ve třídě, učí **dobře**, ale uvádí, že po **rozdělení třídy**. Také ji **baví** v této třídě učit. Profesorka se domnívá, že se studenti **neumí učit**. K otázkám rámcového vzdělávacího programu se moc nevyjadřuje, dodává jen, že je **dost důležité** učit studenty se učit. Na otázku, jestli se dá tato kompetence vůbec rozvíjet nebo vůbec rozvíjet ve škole, odpovídá **minimálně**. Podobně na dotaz, jestli je na to čas, odpovídá opět **minimálně**. Po položení dotazu, myslíte si, že Vaši studenti ještě potřebují „učit se učit“ nebo že už ví, jak na to, uvádí: „...**ještě to potřebují i je čas to řešit, otázka je, jestli to jsou schopni akceptovat...**“ Paní profesorka si myslí, že svoje studenty učí se učit, řekla **ano** a to konkrétně tím, že **procvičují ve výuce**. Jako expert pro učení se cizím jazykům, paní magistra uvádí, že nejdůležitější je **pravidelnost**. Nejeftektivněji se podle paní profesorky dá jazyk učit ve škole **plus kontaktem s rodilým mluvčím**. **Pokud budou mít studenti svobodu volby, tak ano**, je možné studenty naučit se učit efektivně. Pro paní profesorku osobně, učit se cizí

jazyk efektivně znamená, **pochopit souvislosti, spousta věcí se dá pak už odvodit.** V neposlední řadě paní profesorka udává, že na výuku **chybí finance, možnost volby, individuální přístup,** uvítala by také **více dotovaných hodin.** Jako radu pro budoucí učitele uvádí používat **obrázky** a schopnost být **komunikativní.** Dále snažit se položit **dobré základy a mít jasno v základech.**

4. Výsledky: Používání sociálních strategií

V našem výzkumném šetření jsem se zaměřili na používání sociálních strategií u zkoumaných studentů. V bodovém hodnocení strategií mohli studenti mohli dosáhnout maximálně 45 bodů (reálné maximum: 45 bodů) a minimálně 9 bodů. Studenti, kteří měli odhadem 34 bodů jsou v této strategii výborní. Dobré úrovně dosáhli ti, kteří měli odhadem 30 bodů. Studenti, kteří měli odhadem 18 bodů a méně by se měli zamyslet, zda by neměli používat více sociálních strategií.

Používání jednotlivých sociálních ukazuje tabulka, její popis je uveden bezprostředně pod ní spolu s přesnou formulací položky tak jak byla uvedena v dotazníku. Číslo položky dotazníku v tabulce odpovídá číslování v deskripci a interpretaci výsledků.

Tabulka používání sociálních strategií

Číslo položky v dotazníku	Odpovědi studentů					
	Nikdy	občas	Někdy	Často	vždy	nevím
1.	5	2	11	15	17	1
2.	7	9	17	12	5	1
3.	5	11	22	9	4	0
4.	12	13	20	6	0	0
5.	28	8	6	4	5	0
6.	20	10	12	7	2	0
7.	20	9	13	3	6	0
8.	15	19	9	7	1	0
9.	18	11	10	9	3	0

1. Když nerozumím, požádám mluvčího, aby zpomalil, zopakoval či vysvětlil, co řekl nebo uvedl příklad.

Velká část studentů žádá mluvčího často nebo vždy, když nerozumí, aby zopakoval co řekl. Obvykle nepožádají o vysvětlení 2 studenti.

2. Žádám jiné, aby mi potvrdili, zda jsem správně rozuměl nebo něco správně v cizím jazyce řekl/napsal apod.

U této otázky studenti nejčastěji odpovídali číslem 3, což znamená tak půl na půl. Někdy žádají jiné o potvrzení správnosti, jindy ne.

3. Žádám jiné, aby mne opravovali, když mluvím/píši daným jazykem.

Studenti ve většině případů o opravu žádají pouze někdy. Velká část studentů také obvykle opravu nevyžaduje.

4. Při učení cizího jazyka spolupracuji se spolužáky.

Spolupracuje vždy, téměř vždy 0 studentů, 6 často spolupracuje, 20 studentů půl na půl a téměř shodný počet 13 a 12 spolupracuje občas nebo nikdy.

5. Mám kamaráda/ku, s kterým se pravidelně setkáváme a konverzujeme nebo si v cizím jazyce dopisujeme.

Majoritní většina studentů téměř nikdy nebo nikdy se nesetkává s kamarádem pro konverzaci v cizím jazyce.

6. O pomoc v jazyce žádám rodilé mluvčí.

O pomoc nikdy nežádá velký počet studentů – 20, obvykle ne nebo občas žádá 10 studentů, pouze 2 studenti téměř vždy požádají o pomoc rodilého mluvčího.

7. Spolupracuji, učím se nebo žádám o pomoc s jazykem rodilé mluvčí nebo osoby, které jazyk perfektně ovládají.

Stejně tak většina studentů nikdy nevyhledá pomoc rodilého mluvčího, i když se jedná o cizojazyčný referát. Pouze 3 studenti obvykle,nebo často o pomoc při práci s odborným textem požádá.

8. Seznamuji se s kulturou země, ve které se daným jazykem hovoří.

Smutný výsledek v bodě 8 ukazuje, že pouze 1 student se aktivně zajímá o kulturu dané země, naprostá většina studentů se nikdy nebo obvykle kulturu země, jejíž jazykem hovoří nezajímá.

9. Věnuji pozornost pocitům, chování a myšlenkám lidí, se kterými v cizím jazyce komunikuji.

V posledním bodě opět převládají negativní tendence a to, že se drtivá většina studentů vůbec nebo minimálně věnuje pocitům a myšlenkám lidí ,se kterými v cizím jazyce komunikují.

5. Výsledky: Anglický jazyk

Doba učení se AJ

Průměrná délka studia anglického jazyka dotazovaných studentů dosáhlo hodnoty 8,59, tzn. studenti se průměrně učí 8 a půl let anglický jazyk.

Známka

Průměrná známka studentů na vysvědčení je 1,78. Což by se dalo charakterizovat jako horší jednička či lepší dvojka.

Sebehodnocení znalosti a jazykových dovedností

Hodnocení žáci prováděli na škále od 1 – 4 (1=výborná, 2 = dobrá, 3= ucházející, 4 = slabá).

- Celková znalost studentů vychází na hodnotu 2,39, což se dá hodnotit jako velmi dobrá.
- Schopnost mluvení je u studentů v průměru velmi dobrá (na škále průměr 2,37).
- Schopnost čtení sami studenti hodnotili o něco lépe. Průměrná hodnota dosáhla čísla 1,86, což se dá ohodnotit jako výborná znalost čtení anglických textů studentů 3.ročníků.
- Psaní v anglickém jazyce – průměrná hodnota 2,15. Velmi dobrá znalost psaní.
- Poslech anglických textů – průměrná hodnota 2,51. Dobrá schopnost poslechu studentů.

6. Závěry

Z tohoto výzkumu podle našeho mínění vyplývá, že drtivá většina studentů o jazyk, který je prostředkem komunikace, otvírá brány k dalším kulturám a civilizacím, se příliš nezajímá. Převažuje lhostejnost nad kulturou daných zemí, nezájem o bližší poznání a rozšíření si obzorů. Studentům je také povětšinou cizí smysl pro empatii, která by jim umožnila lépe jazyku i lidem té kultury porozumět. Domníváme se, že je tato skutečnost daná věkem dotazovaných studentů a také tím, že jsou autoritami, ať už kantory nebo rodiči, nuceni se jazyk učit, a že touha po umu hovořit cizí řečí nevychází z nich samotných.

Závěrem jsme se shodli, že my, jako budoucí pedagogové cizího jazyka se budeme snažit své studenty motivovat k tomu, aby oni sami projevili zájem a brali studium jako výhodu a ne povinnost.